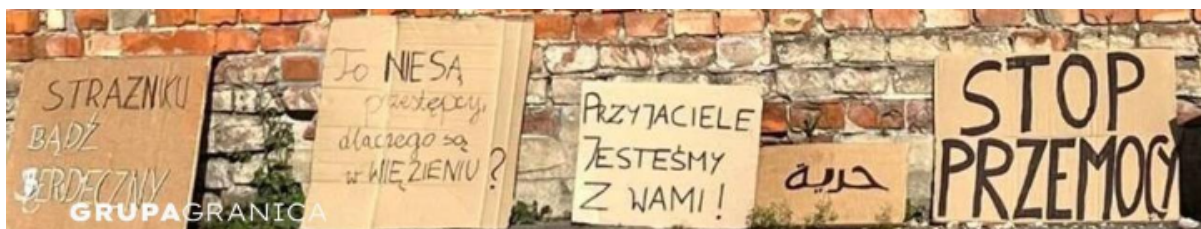

WE ARE MONITORING

Statystyki

07.09–20.09.2023

Poniższe opracowanie zawiera dane uzyskane z pierwszej ręki od osób uczestniczących w opisanych wydarzeniach. Dziękujemy wszystkim organizacjom humanitarnym działającym na pograniczu polsko-białoruskim oraz osobom z nimi współpracującym za udostępnienie nam raportów z przeprowadzonych przez siebie interwencji. Nasze źródła obejmują zarówno organizacje, nieformalne inicjatywy, jak i osoby prywatne, często pragnące zachować anonimowość, dlatego nie wymieniamy ich z nazwy, jeżeli nie udzieliły nam na to zgody. Szczególne podziękowania należą się wszystkim osobom w drodze, które zdecydowały się podzielić z nami własnymi doświadczeniami.

Pracownicy i pracowniczki organizacji humanitarnych oraz osoby z nimi współpracujące podkreślają, że trudny kontekst i etyka ich pracy często nie pozwalają na uzyskanie bardziej szczegółowych informacji na temat historii i sytuacji ludzi w drodze. Podczas interwencji wielu z nich jest w tak złym stanie psychofizycznym, że nie ma możliwości uzyskania szczegółowych informacji bez narażania ich na ryzyko retraumatyzacji lub wywoływania w nich poczucia, że są organizacjom humanitarnym winni jakiegokolwiek odpowiedzi na pytania z racji otrzymania od nich wsparcia.

Opisywane interwencje i wsparcie udzielone osobom w drodze miały miejsce na terytorium województw podlaskiego i lubelskiego. Osobom przebywającym w Białorusi udzielane są informacje dotyczące sytuacji prawnej oraz dostępu do procedur ubiegania się o ochronę międzynarodową w Polsce i w Białorusi.

Mamy nadzieję, że ten krótki zarys kontekstu pomoże Wam lepiej zrozumieć obecną dynamikę wydarzeń w rejonie przygranicza z Białorusią. Dodatkowe pytania i rekomendacje osób lub organizacji, które również mogłyby być zainteresowane otrzymywaniem raportów prosimy kierować na adres wearemonitoring@gmail.com.

Podsumowanie ilościowe 07.09–13.09.2023

	grupy	osoby indywidualne	dzieci (MBO ¹)	kobiety (w tym w ciąży)
Zgłoszenia łącznie	18	72	8 (8)	10
Zgłoszenia z BY / w tym sistemiama ²	5/4	44/38	6 (6)/2(2)	7/5
Pomoc udzielona	8	15	2 (2)	2
• pomoc rzeczowa / w tym szpital	8/1	15/1	2 (2)/0	2/1
• pomoc prawna / w tym szpital	1/1	1/1	0/0	1/1
• pomoc medyczna PL / BY ³	-	-	-	-
Zgłoszone wywózki	5	19	7 (7)	3
Zgłoszone osoby zaginione ⁴	2	2	-	1
Zgłoszona przemoc PL / BY	2/2	4/2	4(4)/1(1)	2/0
Urazy w wyniku muru	-	-	-	-
Liczba interwencji			7	

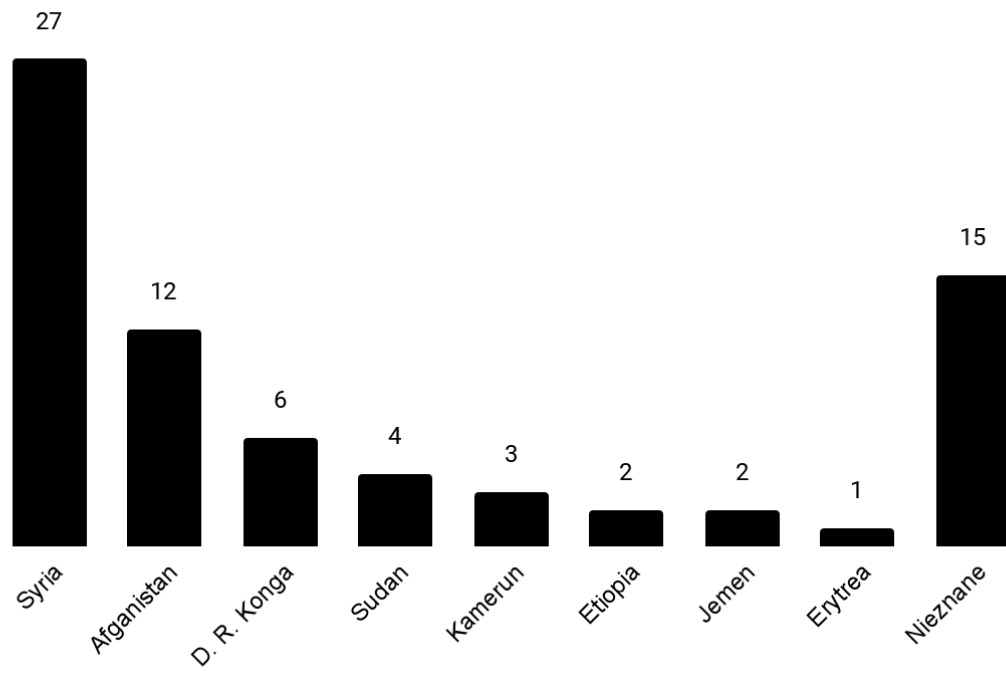
¹ Małoletni bez opieki. Osoby poniżej 18 roku życia podróżujące bez opieki prawnych opiekunów.

² Sistemiama jest ogólnie przyjętym określeniem na umocnienia graniczne po stronie białoruskiej. Tu: chodzi także o teren znajdujący się pomiędzy Polską a Białorusią w pasie między umocnieniami granicznymi obu krajów.

³ Migranci zostali przekierowani do oddziału organizacji "Lekarze bez granic" działającego na terenie Białorusi.

⁴ Za zaginione uznajemy osoby, których zaginięcie zostało zgłoszone przez najbliższych krewnych, w sytuacji kiedy nie mają kontaktu ze zgłaszaną osobą co najmniej od trzech dni.

Kraje pochodzenia 07.09–13.09.2023

Podsumowanie ilościowe 14.09–20.09.2023

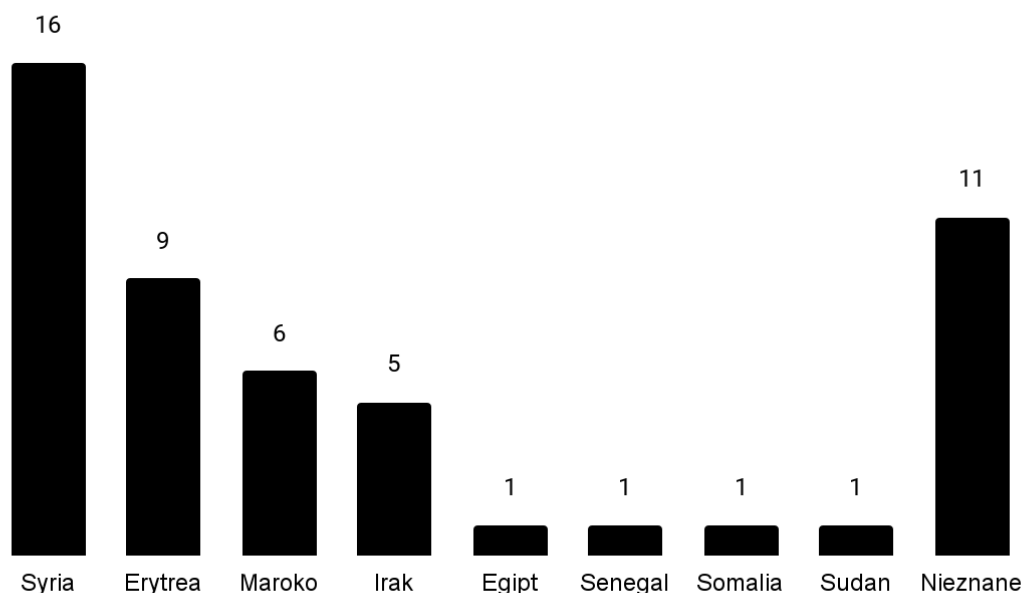
	grupy	osoby indywidualne	dzieci (MBO ⁵)	kobiety (w tym w ciąży)
Zgłoszenia łącznie	13	51	4	7
Zgłoszenia z BY / w tym sistemiama	4/3	28/23	4/2	7/5
Pomoc udzielona	6	13	-	-
• pomoc rzeczowa / w tym szpital	6/0	13/0	-	-
• pomoc prawna / w tym szpital	-	-	-	-
• pomoc medyczna PL / BY ⁶	1	1	-	-
Zgłoszone wywózki	5	22	0	3
Zgłoszone osoby zaginione ⁷	-	-	-	-
Zgłoszona przemoc PL / BY	1/4	6/17	-	2/1
Urazy w wyniku muru	1	1	-	-
Liczba interwencji			8	

⁵ Małoletni bez opieki.

⁶ Migranci zostali przekierowani do organizacji "Lekarze bez granic" działającej na terenie Białorusi.

⁷ Za zaginione uznajemy osoby, których zaginięcie zostało zgłoszone przez najbliższych krewnych, w sytuacji kiedy nie mają kontaktu ze zgłaszaną osobą co najmniej od trzech dni.

Kraje pochodzenia 14.09–20.09.2023

Update sytuacji

Od drugiej połowy sierpnia utrzymuje się niska liczba osób w drodze podejmujących próby przekraczania granicy polsko-białoruskiej. Osoby przebywające na Białorusi, jak wynika z oficjalnych danych łotewskich, znacznie częściej docierają do Polski przez granicę łotewsko-białoruską a następnie Litwę. Niemniej – ten trend w raportach Straży Granicznej jest niemal nieobecny (SG skupia się na małej liczbie przejść granicy białoruskiej oraz na pojedynczych informacjach o zatrzymaniu kurierów przewożących ludzi przez granicę polsko-litewską.

Łotewska straż graniczna mówi o „największej presji migracyjnej od 2021 roku”. 19 września zamknięte zostało jedno z dwóch przejść granicznych z Białorusią, po tym, jak łotewscy pogranicznicy udaremniłi bardzo wysoką liczbę 894 prób przejścia w ciągu jedynie 6 dni⁸.

Większą liczbę nieuregulowanych przekroczeń notują również Niemcy. Ośrodek Studiów Wschodnich podaje, że według statystyk Bundespolizei od początku 2023 roku do końca sierpnia najwięcej osób przyjechało do Niemiec przez Polskę – 18 269, z czego aż 3964 osób w sierpniu⁹. Liczba ta zawiera zarówno osoby, które granicę Polski przekroczyły w sposób nieuregulowany na

⁸ <https://www.reuters.com/world/europe/latvia-shut-one-its-two-belarus-border-crossings-2023-09-19/> [dostęp z dn. 25.09.2023 r.].

⁹ <https://www.osw.waw.pl/pl/publikacje/analizy/2023-09-25/niemcy-msw-rozwaza-stacjonarne-wyrywkowe-kontrole-na-granicy-z-polska?fbclid=IwARIgbnIBLwNEVqH53VKOqGpcJwdDe7juiAdSnqFrLPlzFKImfrw-XXeas> [dostęp z dn. 25.09.2023 r.].

wschodzie, przez Białoruś lub Litwę jak i te, które przyjechały szlakiem bałkańskim. Zmiana kierunku szlaku bałkańskiego znajduje też odzwierciedlenie w statystykach słowackich¹⁰.

Lotewski strażnik patroluje granicę z Białorusią. Sierpień 2023. Fot. Kalinis/Reuters

Zbliżające się w Polsce wybory do parlamentu zaplanowane na 15 października 2023 roku przyczyniają się do wzmożenia rządowej kampanii antyimigracyjnej, ostatnio podchwyczonej też przez opozycję. Politycy i polityczki związani ze stroną rządową szczególnie zaangażowali się w kampanię przeciwko filmowi Agnieszki Holland *Zielona Granica*. Doszło też do represji wobec niezależnej aktywistki zaangażowanej w pomoc osobom w drodze. Została ona aresztowana 8 września, a informacja o tym trafiła do mediów tydzień później. Pomimo braku prawomocnego wyroku kobieta jest nazywana w prorządowych mediach przemytniczką, także przez polityków rządu (m.in. wiceministra Macieja Wąsika).¹¹

Do sprawy odniósł się Kolektyw Szpila, który zapewnia tymczasowo aresztowanej pomoc prawną. Szpila w swoim komunikacie podkreśliła, że spektakularne zatrzymania i procesy sądowe są jedną z strategii represyjnych a „zarzuty nie tworzą rzeczywistości”¹².

9 września do Grupy Granica dotarły informacje o zawieszeniu największego do tej pory strajku głodowego w ośrodku strzeżonym w Przemyślu. Jak informuje koalicja, jedną z przyczyn strajku, w którym udział wzięło około 100 osób, była próba samobójcza dokonana przez jednego z osadzonych. Protestujący zostali przemocą i zastraszaniem zmuszeni do zawieszenia protestu.

¹⁰<https://mykysuce.sme.sk/c/23213290/migrantov-zadrzanych-v-polsku-vracaju-na-kysuce-maju-slovenske-doklady.html> [dostęp z dn. 25.09.2023 r.].

¹¹<https://katowice.tvp.pl/72749009/przerzut-migrantow-przez-granice-poslowie-ko-poreczyli-za-kobiete-podejrzana-o-kierowanie-gangiem> [dostęp z dn. 25.09.2023 r.].

¹²<https://www.facebook.com/kolektywshpila/posts/pfbid02LRwqewpC6pVymFi5eEjtj7XQkctcgqFbqZGL5x914wbXmX8ynmVvLxvC6jAEjMIl?mibextid=CHbtyg> [dostęp z dn. 25.09.2023 r.].

Domagali się poszanowania swoich praw, dostępu do pomocy medycznej i psychologicznej oraz umożliwienia im możliwości kontaktu z bliskimi.¹³

Demografia i trendy

Niewielka liczba osób przekraczających obecnie granicę polsko-białoruską sprawia, że nie jesteśmy w stanie mówić o znaczących zmianach w demografii, ponieważ nie mamy wystarczającej ilości informacji o osobach migrujących z Białorusi przez Litwę i Łotwę. Łotewskie dane mówią o przewadze narodowości takich jak Syria i Afganistan. W raportach, które w ostatnim czasie dostarczyły nam organizacje pozarządowe działające na granicy polsko-białoruskiej, również przeważają Syryjczycy, Afgańczycy oraz Erytrejczycy. 14% wszystkich zgłoszeń pochodziło od kobiet (17 kobiet na 123 osoby) a 10% od osób małoletnich – 12 ze 123. Większość, bo aż 8 z 12, osób małoletnich podróżowało bez opieki:

We are 9 people. Various nationalities. We have children, women. We are at the Polish fence. There is no food, water or clothes. [...] There is an injury to the man, a broken foot and the girl is sick¹⁴.

Prawie połowa zgłoszeń pochodziła z pasa pomiędzy zabezpieczeniami granicznymi Polski i Białorusi. Zgłaszający skarżyli się na brak wody i jedzenia, zły stan zdrowia oraz doświadczoną przemoc – przynajmniej 4 grupy liczące do 13 osób znalazły się w pasie przygranicznym w wyniku wywózek.

Interwencje humanitarne, medyczne i prawne

Organizacjom humanitarnym i osobom z nimi współpracującym, które udzieliły nam informacji, udało się udzielić wsparcia rzeczowego 123 osobom podróżującym w 14 grupach. 1 osobie udzielono dodatkowo specjalistycznej pomocy medycznej dzięki zaangażowaniu medyków Lekarzy bez Granic. Organizacje zapewniające ludziom w drodze wsparcie rzeczowe i medyczne w przygranicznych rejonach wzięły udział w łącznie 15 udanych interwencjach. Według pracowniczek organizacji humanitarnych i osób działających na Podlasiu, ludzie najczęściej prosili o jedzenie, wodę i suche ubrania. Pojawiają się również prośby o przekazanie telefonów komórkowych umożliwiających łączność ze światem i używanie mapy. Bardzo często z relacji ludzi zgłaszających się do nas po pomoc wynika, że ich aparaty telefoniczne niszczone są przez osoby identyfikowane jako funkcjonariuszy służb mundurowych podczas pushbacków.

Wywózki i przemoc służb

41 osób zgłosiło, że doświadczyły w tym okresie wywózki na Białoruś. Przynajmniej 10 osób doświadczyło przy tym przemocy ze strony osób, które zidentyfikowały jako przedstawicieli polskich służb mundurowych. Część osób zgłaszających doświadczenie wywózki przebywało pasie pomiędzy polskim płotem a białoruską Sistiemą. Ludzie uwięzieni w tej przestrzeni relacjonowali nam, panujące tam, bardzo złe warunki humanitarne:

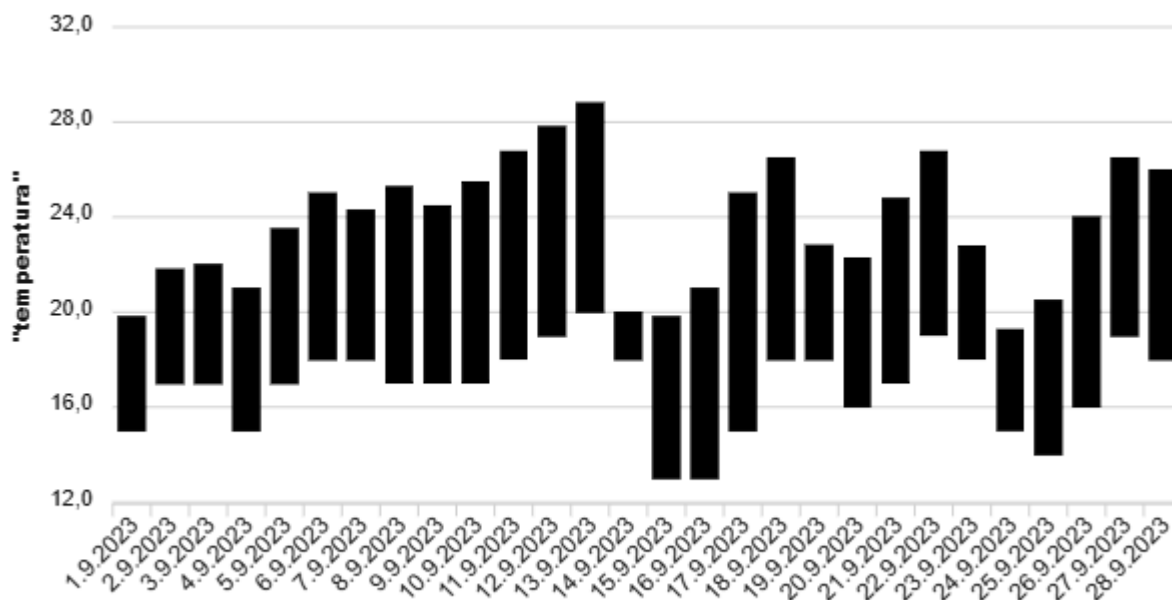
I am now in Belarus. I have been here for 10 days. Without eating. Only drink water here that is not potable. But the Belarusian military does not like that when we return to Belarus, they attack us. Me

¹³<https://www.facebook.com/photo?fbid=294890729839356&set=a.156833196978444> [dostęp z dn. 25.09.2023 r.]

¹⁴ Fragment zgłoszenia o pomoc, który dotarł do Grupy Granica w raportowanym okresie.

and my friends, we are 6 people. We have two girls and four guys. My friends and I were in Poland before and they caught us and broke all our phones and took our food.

Temperatury wg stacji pogodowej Białystok¹⁵

¹⁵<https://www.pogodowecentrum.pl/archiwum-pogody/szczegoly-miasta/122950-99999/bialystok> [dostęp z dn. 25.09.2023 r.].